

Vaasan Hallinto-oikeus
vaasa.hao@oikeus.fi

10.10.2018

Valitus koskien
PÄÄTÖS Nro 44/2018/2
Dnro PSAVI/3043/2018 Annettu julkipanon jälkeen 10.9.2018
ASIA Luonnontilaisten lähteiden vaarantamiskiellosta poikkeaminen, Kemijärvi
HAKIJA Boreal Bioref Oy

Määräaika 10.10.2018 kello 16.15.

Yhteenveto

Luvan toiminnanaloittaminen on kytketty varsinaiseen vesi- ja ympäristölupaan siten, että jos tämä lupa saa lainvoiman, niin toiminnanaloittamiseen riittää varsinaisen vesi- ja ympäristöluvan toiminnanaloittamislupa. Tämä johtaisi lähteiden mahdolliseen ennakoivaan hävittämiseen ilman, että biojalostamo välttämättä rakennetaan ja/tai että saisi lainvoimaisen ympäristö- ja vesiluvan. Lupaprosessissa luonto-arvoja ei ole kokonaisvaltaisesti ja asianmukaisesti käsitelty. Erityisesti ELY-keskuksen lausunnosta metsätyypistä riippuen jopa erittäin uhanalaiseksi luokiteltua "lähteiköt"-luontotyyppiä, vielä käsittäen 13 lähdetä ja lammen sekä rantaluhtia ja lapinleinikkiä, ei ole asiallisesti käsitelty lupaprosessissa. Lähteiden ja lähteikön hävittämisprosessilla voidaan olettaa olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia, joilla olisi yhteisvaikutuksia ympäristö- ja vesiluvitettavan toiminnan kanssa. Ainakaan kaikkien lähteiden hävittäminen ei vaikuta nykytilanteessa välttämättömältä. Lähteiden hävittämistä ei voi myöskään erottaa lammen hävittämistä vesilain mukaisessa käsittelyssä. Käsittelyjen erottamisesta tulee myös kohtuuttomia kuluja haitankärsijöille ja myöskin kuulutus- ja kuulemisvirheet rajoittavat kansalaisten laillisia oikeuksia.

Vaatimukset

1. Lupa tulee kumota/hylätä tai toissijaisesti palauttaa uudelleen ratkaistavaksi AVIn käsittelyyn.

Mikäli asia palautetaan, asia tulee käsitellä Boreal Bioref-yhtiön Kemijärven biojalostamon varsinaisen ympäristö- ja vesiluvan yhteydessä.

2. Toiminnanaloittaminen tai -valmistelemine lupa kytketyn vesi- ja ympäristöluvan suhteen tulee kieltää päätöksessä ennen kuin Biojalostamon vesi- ja ympäristölupa on saanut lainvoiman. Lupa kytketty toiminnanaloittamislupa tulee erityisesti kumota seuraavan sivun 15 lauseen osalta:

" tai luvan saajalle on myönnetty oikeus tehtaan toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta."

3. Valitusten käsittely tässä asiassa tulee yhdistää Boreal Bioref -yhtiön Kemijärven varsinaisen ympäristö- ja vesiluvan valitusten käsittelyyn.

4. Toissijaisesti vaadimme lähteiden ja niihin liittyvien luontoarvojen suojelemista.

Toissijaisesti pyydetään selvittämään luontoarvojen suojeluarvo kokonaisuutena.

Erityisesti tulee selvittää "lähteikkö" -luontotyypin suojeluarvo sekä se yhdessä 13 lähteen ja suolammen sekä rantaluhta- suojeluarvon kanssa, sekä alueen lapinleinikkien sekä

lähteissä ja lammessa esiintyvien mahdollisten luontoarvojen kanssa.

5. Toissijaisesti mikäli hallinto-oikeus ratkaisee asiaa, lähteiden todellinen hävittämistarve tulee selvittää ja oikeus hävittämiseen tulee myöntää vain niiden lähteiden osalta, joiden hävittäminen on aivan välttämätöntä mahdollisesti myönnettävä biojalostamoluvan osalta. Toissijaisesti vaaditaan, että ainakaan lähettä numero 12 ja/tai mahdollista tihkupintaa 13 ei hävitettäisi. Nämä voivat olla erityisen tärkeitä Hiidenlammelle.

6. Toissijaisesti vaaditaan, ettei Hiidenlampea ei saa vaarantaa läheisiä lähteitä hävittämällä tai edelleen toissijaisesti vaaditaan, että siihen vaikuttavien lähteiden käsittely tulee ratkaista yhdessä lammen mahdollisen kuivatuksen kanssa. Edelleen oikeutta pyydetään selvittämään tai määräämään AVI selvittämään onko Hiidenlammessa lähteitä ja aloittamaan tarvittaessa käsittely lammessa olevien lähteiden tai lähteen asemasta annetun päätöksen yhteydessä.

7. Toissijaisesti vaaditaan, että ennen lähteiden mahdollista hävittämistä tulee selvittää hävittämisen vaikutukset pinta- ja pohjaveden laatuun ja virtauksiin. Selvityksillä tulee varmistaa, että lähteiden kuivaussuunnitelma ei pilaa pinta- ja pohjavesiä, sekä tarvittaessa antaa laitoksen ympäristö- ja vesiluvassa määräykset tarvittavat määräykset pilaantumisen estämiseksi.

8. Toissijaisesti vaaditaan, että lähteiden hävittämistä tarkastellaan ja se ratkaistaan kokonaisvaikutuksena Biojalostamon rakentamisvaikutusten sekä siitä seuraavien myös käytönaikaisten vesistö- ja muiden päästövaikutusten kanssa.

9. Koska valitus johtuu virheellisestä lupakäsittelystä ja lupaviranomaisen ilmeisestä virheestä tulee lupaviranomainen ja toiminnanharjoittaja tuomita maksamaan valittajien oikeudenkäyntikulut.

Nämä ovat tällä hetkellä 350 euroa

Perustelut

A. Asia kuuluu ympäristö- ja vesiluvan yhteydessä ratkaistavaksi. Asian erottaminen eri käsittelyyn muuttaa sen luonnetta.

Lähteitä ei voida hävittää ilman, että sille on perusteltu syy. Myönnetty lupa voisi johtaa tilanteeseen, jossa toiminnanharjoittaja hävittää lähteet varmuuden vuoksi, jotta ne eivät estäisi toiminnanaloittamista, jos valituksista seuraa riski, että hallinto-oikeudet tulisivat puuttumaan asiaan. Päätös voi johtaa lähteiden hävittämiseen tehtaan toiminnanaloittamisluvalla ilman, että biojalostamo saa koskaan lainvoimaista lupaa. Tämä on tuskin päätöksen tarkoitus, mutta toiminnanharjoittajalla on toiminnanaloittamisluvan perusteella intressi hävittää lähteet välittömästi.

Lupakäsittelystä ilmenee, että erottamisen syynä on toiminnanaloittamisen edistäminen. Kemijärven ympäristöviranomainen sanoi, että lähteiden takia ei voida antaa toiminnanaloittamislupaa. Se, että AVI on ratkaissut asian erikseen kiertää viranomaisen vaatimuksen asiassa.

B. Kuulemis- ja kuulutusvirheet. Asiassa ei ole kuulutettu lupahakemusta, vaan hakemukseksi on katsottu yksi lupahakemuksen liite. Se on kestävä hallintomenettely ja voisi johtaa hyvin erikoisiin lupahakemusmenettelyihin, jos suuremman hakemuskokonaisuuden liitteitä voidaan käsitellä erillisinä lupahakemuksina.

Asian jakaminen eri luviksi vie myös valittajien mahdollisuuksia puuttua asiaan, koska oikeudenkäyntikulujen riskistä muodostuu kohtuuton rasite yksityisille haitankärsijöille ja luonnonsuojeluyhdistyksille. Menettelyt haittaavat valittajien Århusin sopimukseen ja EUn periaatteisiin perustuvia oikeuksia.

C. Lähteiden hävittäminen tekee muutoksenhaun tyhjäksi, koska hävitettyjä lähteitä ei voida palauttaa entiselleen. Viittaamme myös Kemijärven ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoon asiassa.

Toiminnanaloittaminen perustuen ympäristöluvan toiminnanaloittamiseen voisi johtaa lähteiden ennakoivaan hävittämiseen, vaikka laitos ei koskaan saisi lainvoimaista lupaa. Hanke voi myös loppua taloudellisista ennen valituskäsittelyn loppumista tai varsinaista rakennusvaihetta.

D. Mikäli lupaa ei hylätä, valitustenkin osalta lähteiden hävittäminen kuuluu ympäristö- ja vesiluvan käsittelyyn. Asioiden erottaminen estää haittojen vähentämisen, ympäristö- ja luontoarvojen turvaamisen sekä mm. vesilainmukaisen intressivertailun, kun lähteet on irrotettu siitä.

E. Lähteisiin ja niihin liittyvien luontoarvojen suojeluarvo on selvitettävä kokonaisuutena. Erityisesti tulee selvittää ”lähteiköt” -luontotyyppin suojeluarvo. ELY-keskuksen lausunnosta ilmenee, että lähteiköt-luontotyyppiin liittyy erityisiä suojeluarvoja:

”Edellä kuvatut lähteet edustavat Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnissa kuvattua lähteiköt-luontotyyppiä. Lähteikkö-luontotyyppit ovat koko maassa vaarantunut luontotyyppi (VU). Pohjois-Suomessa ne on luokiteltu säilyviksi (LC) ja Pohjois-Suomi tarkoittaa pohjoisboreaalista metsäkasvillisuusvyöhykettä. Kemijoen varressa ns. Etelä-Suomi eli keskiboreaalinen metsäkasvillisuusvyöhyke on varsin lähellä Kemijärven hankealuetta. Lähteikkö-luontotyyppit ovat erittäin uhanalaisia (EN) Etelä-Suomessa.” Lausunnon perusteella kyseessä voi olla erittäin uhanalainen keskiboreaalinen lähteiköt-luontotyyppi. Tätä ei ole huomioitu AVIn ratkaisussa lainkaan

Lähteikön yhteydessä täytyy selvittää 13 lähteen ja suolammen sekä rantaluhta-suojeluarvon kanssa. Hakemuksessa olisi tullut selvittää 13 lähdeä ja lammen käsittävän ”lähteiköt”-luontotyyppin yleisyys ja suojelutarve.

ELY kertoo, että läheisyydessä on viisi vastaavan tyyppistä lähdeä.

”Viisi vastaavan kaltaista luonnontilaista lähdeä sijoittuu hankealueelta noin kaksi kilometriä koilliseen Musta-aavalle.” ELY ei kerro 13 lähteen ja lammen lähdeikön yleisyydestä.

Kokonaisuus tulee selvittää myös alueen lapinleikkien sekä lähteissä ja lammessa esiintyvien mahdollisten luontoarvojen kanssa. Luontoselvitykset vaikuttavat osin puutteellisilta lähteiden osalta. Hakemukseksi ilmoitetussa dokumentissa ei ole kattavaa selvitystä lähteiden luontoarvoista ml. kasvit ja hyönteiset. Kun luvassa ei ole esitetty kasvillisuus- ja hyönteisselvityksiä, on lupa puutteellinen.

F. Todellista tarvetta lähteiden hävittämiseen ei ole selvitetty. Ei ole myöskään selvitetty voitaisiinko lähteet tai osa niistä säilyttää rakentamisen yhteydessä tehtävillä ratkaisuilla. Kartan perusteella rakennetun alueen etelä puolelle on varattu kosteikkoaluetta, joka voi käsittää kyseisiä lähteitä. Lähteitä ei tule hävittää mahdollisten tulevien vielä laitossuunnitelmaan kuulumattomien tilatarpeiden vuoksi. Toiminnanlaajuuteen nähden

alue on suuri. Ainakin osa lähteistä on alueen reunalla ja ilmeisesti voitaisiin säästää paremmalla suunnittelulla.

Lähteiden hävittämistä perustellaan teiden, rautatieterminaalin ja muiden toimintojen rakentamisella. Alueen eteläreunassa alueen käyttönä on maan/turpeen läjitys, jonka alle jäisi mahdollisesti lähteitä ja kosteikko. Kemijärvellä on varmastikin osoittaa tähän tarkoitukseen muu alue, niin, että lähteitä ja mahdollisesti lampea ei tarvitse hävittää tästä syystä. Turpeen ja maa-aineksen läjitys vesistön rannalla voi johtaa valumaan vesistöön, ja ympäristön pilaamiseen. Kysymys on ympäristö- ja vesiluvassa ratkaistavasta kokonaisuudesta.

G. Lähteiden 12 ja 13 välissä on Hiidenlampi, jonka hävittämiseen ei tässä haettu, eikä myönnetty lupaa.

Tällä perusteella lupa lähteiden hävittäminen ei vaikuta tarpeelliselta tai niiden käsittely on välttämätöntä yhdessä Hiidenlammen täyttämisen yhteydessä. Lähteet lammen valuma-alueella, erityisesti lähde 12, voivat olla välttämättömiä lammen hydrologialle. Lähteen hävittäminen voi siten johtaa lammen hävittämiseen, vaikka siihen ei annettaisikaan lupaa tai lainvoimaista lupaa ympäristö- ja vesiluvan yhteydessä.

H. Luvasta puuttuvat selvitykset, miten lähteet hävitettäisiin. Rakentamistoimista kertoo vain huonolaatuinen kaavakuva liitteenä 2. Lähteiden hävittäminen tarkoittaa ilmeisesti salaojitusta, jolla voi olla vaikutusta lähteiden alueiden pinta- ja pohjavesien laatuun ja määrään. Huonosti toteutettu rakentaminen, voisi johtaa laittomaan maaperän, pohjavesien ja pintaveden pilaantumiseen. Asia kuuluu yksityiskohtaisesti ympäristö- ja vesiluvassa ratkaistavaksi.

I. Varsinaisen luvankäsittelyssä on pilaantumisasioita, joita ainakin lähialueen suhteen tulee tarkastella yhteisvaikutuksina lähteiden hävittämisestä aiheutuvien työaikaisten ja pitkäaikaisten pilaantumishaittojen kanssa. Rannalta aiheutuvan pilaantumisen leviäminen voi kohdistua paikallisesti samalla rannalla pidemmänkin matkaa ja levitä virtauksien mukaan. Biojalostamon kemiallisten päästöjen kuten ravinteiden, hapenkulutuksen, AOXin, suolojen sekä toisaalta rakennustöistä takia aiheutuu merkittäviä vesistöhaittoja. Toisaalta tiedetään, että selluteollisuuden haitat aiheutuvat merkittävässä määrin metsien käsittelystä kuten avohakkuista ja ojituksesta ja näillä on edelleen yhteisvaikutuksia muiden vesistövaikutusten kanssa.

Hankkeen metsänkäytön suo-ojitukset sekä avohakkuut ja toisaalta suoturpeen läjitykset lähteiden alueelta aiheuttaisivat esimerkiksi elohopeatasojen nousua ja tällä olisi yhteisvaikutuksia laitoksen suorien elohopea päästöjen sekä suola- ja hapenkulutus päästöistä johtuvan metyylielohopean kuormituksen kanssa.

J. Myönnetty lupa osoittaa lupaviranomaisen ennakoasenteen, puolueellisuuden ja mahdollisen sopimuksen hakijan kanssa biojalostamon ympäristö- ja vesilupa-asiassa käsittelyn varhaisessa vaiheessa. Asiassa vaikuttaa sovitun, että ympäristö- ja vesilupa-asiassa AVI tulee myöntämään toiminnanaloittamislupaa ja vesilain valmisteluluvan piittaamatta muista merkittävistä toiminnanaloittamislupaa esteistä, kuten vesistön todennäköisestä merkittävästä heikentymisestä, jonka perusteella Finnulp ei saanut toiminnanaloittamislupaa, taikka vastaavasti pysyvästi hävitettävän Hiidenlammen suojellusta luontotyypistä tai siinä olevista mahdollisista lähteistä.

J. Koska valitus johtuu lupaviranomaisen ilmeisistä virheistä, tulee viranomaisen korvata valituskulut.

Hakija on osallinen virheellisessä menettelyssä ja voidaan tuomita yhteisvastuullisesti korvaamaan kulut.

Varaamme oikeuden täydentää valitusta

Kunnioitavasti

Vesiluonnon puolesta ry

Jari Natunen 10.10.2018

Puheenjohtaja
Ympäristöbiokemisti, FT
040 77 13 781
njarit@yahoo.com
Tilanhoitajankaari 12 C75
00790 Helsinki

Helena Tiihonen
yleislääketieteen erikoislääkäri
Kaisankankaantie 165
98400 Isokylä
gsm 0400 345104
kotisivu: www.vapaavuotos.fi

Asianosaisuus:

1. Metsonpirtti-kiinteistön (kiinteistötunnus 320-403-0306-0000-T) toinen omistaja Kemijärven Kaisanlahden rannalta. Ko. luonnontilaiset lähteet parantavat osaltaan ihmistoimin pilattua Kemijärven vettä myös tällä osalla Kemijärveä (uhkaavien jätevesien leviämisreitillä)

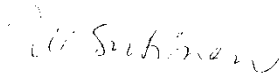
2. Vuotoksen Voima Oy:n hallituksen puheenjohtaja. Ks. toimiala:

Vuotoksen Voima Oy, Kemijärvi

Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Sallan kunnan Kursun kylässä sijaitsevaa Aatunlehtonimistä tilaa R:no 8:36, harjoittaa julkaisu-, konsultointi-, koulutus- ja neuvontatoimintaa, jonka tarkoituksena on vesiluonnon suojeleminen, vielä rakentamattomien vesistöjen säilyttäminen vesivoimarakentamisen ulkopuolella ja vesistöjen tilan parantaminen Suomessa ja koko maapallolla. Yhtiöllä on oikeus omistaa ja hallita muutakin kuin yllä

mainittua kiinteää omaisuutta, arvopapereita ja eri toimialoilla toimivien yritysten osakkeita sekä käydä niillä kauppaa. Yhtiö voi vastaanottaa testamentteja ja lahjoituksia.
Tiihonen Tuula Helena Hpj. os. Kaisankankaantie 165 98400 Isoky

Ari Aho
OS. Tohmontie 43 98310 Kemijärvi
Omistaja, tilat: Jatulipirtti 320-413-0023-0020
ja Eevala 320-414-0034-0011.
Puh. 0407565797

Hannaliisa Sutinen
Kärppäläntie 60
98400 Isokylä
puh. 040-5056939
hannaliisa.sutinen@gmail.com
Asianosaisuus:
Rantanen-kiinteistön (kiinteistötunnus 320-403-0044-0015-5)
toinen omistaja Kemijärven Isokylän rannalta.